

LIETUVOS BANKO POZICIJA DĖL GRUPINIO DRAUDIMO PLATINIMO

Lietuvos bankas, analizuodamas rinkos praktiką, yra pastebėjęs, kad Lietuvoje sparčiai plinta toks draudimo paslaugų platinimo būdas, kai vienas asmuo (draudėjas) su draudiku sudaro draudimo sutartį, pagal kurią tretieji asmenys turi teisę tapti apdraustaisiais ir iš tokios draudimo sutarties įgyti vienokių ar kitokių teisių ir naudos (toliau – grupinis draudimas). Įprastai tokiose draudimo sutartyse apdraustieji viena ar kita forma moka draudėjui arba tiesiogiai draudikui pinigus už tai, kad galėtų naudotis draudimo apsauga, kurią jiems suteikia grupinio draudimo sutartis. Taip pat atlygis už tokias draudimo paslaugas gali būti neišskiriamas ir įskaičiuotas į kitų paslaugų kainą (pvz., mokėjimo kortelė kartu su draudimo apsauga). Tokiose grupinio draudimo sutartyse draudėjai įprastai būna juridiniai asmenys, teikiantys kitokias nei draudimas prekes ar paslaugas, tiek susijusias, tiek nesusijusias su draudimo apsauga (pvz., telekomunikacijų bendrovė siūlo telefonų draudimą nuo dūžių, vagystės, vandens ir kt., taip pat kelionių draudimo paslaugas). Taip pat tokie draudėjai gali neturėti jokio draudimo intereso sudaryti grupinio draudimo sutartį, be to, jie vienokia arba kitokia forma gauna atlyginimą už tokių grupinio draudimo paslaugų siūlymą ar trečiųjų asmenų (apdraustųjų) įtraukimą į grupinio draudimo sutartis.

Lietuvos banko patirtis nagrinėjant vartotojų ginčus, kylančius iš draudimo sutarties ar susijusių su ja, nagrinėjant skundus ar pranešimus dėl draudimo rinkos veikimo Lietuvoje rodo, kad nagrinėjama grupinio draudimo paslauga praktikoje sudaro sąlygas atsirasti apdraustųjų pagal tokias sutartis interesų pažeidimams. Atsižvelgiant į tai, kad toks draudimo paslaugų teikimo būdas Lietuvoje plinta sparčiai ir į tai įsitraukia ar gali įsitraukti ne tik finansų rinkos dalyviai, siūlantys grupinio draudimo paslaugą kartu su kitomis finansinėmis paslaugomis, bet ir subjektai, neturintys jokio objektyvaus suinteresuotumo klientams siūlomo grupinio draudimo paslaugomis, išskyrus piniginę naudą už tokių draudimo paslaugų platinimą, kyla pagrįsta rizika, kad asmenų, kurie draudimo apsaugą įgyja sudarydami draudimo sutartis tiesiogiai su draudiku ar per tarpininką kaip draudėjai, ir asmenų, kurie draudimo apsaugą įgyja sudarydami grupinio draudimo sutartį kaip apdraustieji, interesų apsauga bus skirtinga.

Lietuvos bankas, siekdamas tinkamos apdraustųjų pagal grupinio draudimo sutartis interesų apsaugos bei tinkamo Lietuvos draudimo rinkos veikimo, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo 42 straipsnio 4 dalimi, parengė šią poziciją dėl grupinio draudimo platinimo. Lietuvos bankas pažymi, kad ši pozicija negali būti vertinama kaip oficialus teisės aktų aiškinimas. Be to, kadangi Lietuvos bankas atitinkamus sprendimus priima atsižvelgdamas į konkrečių faktinių aplinkybių visumą, ši pozicija taip pat negali būti vertinama kaip Lietuvos banko sprendimas konkrečiu atveju.

Draudimo sutarties šalimi esantis draudėjas turi teisę sudaryti draudimo sutartį, keisti jos sąlygas, nutraukti ją. Todėl draudimo veiklą reglamentuojančiose teisės aktų nuostatose, skirtose apsaugoti draudimo paslaugų klientų interesus, daugiausia dėmesio skiriama draudėjų interesams – jiems draudimo produktų platintojai prieš sudarant draudimo sutartį, ją keičiant arba vykdant privalo suteikti atitinkamą informaciją ir pateikti atitinkamus dokumentus, taip pat privalo būti vertinami jų reikalavimai ir poreikiai dėl draudimo sutarties ir pan. Vis dėlto tokios imperatyviai nustatytos įstatymų apsaugos apdraustieji neturi, nors įgydami draudimo apsaugą pagal grupinio draudimo sutartis iš esmės siekia tų pačių tikslų, turi tokį patį interesą ir dalyvauja draudimo sutartyje kaip draudėjai, sudarantys įprastą (ne grupinio) draudimo sutartį tiesiogiai su draudiku: savo valia pradeda sutartinius santykius, suteikiančius draudimo apsaugą, įsipareigoja mokėti ir moka pinigus už teikiamą draudimo apsaugą, įgyja teisę reikalauti draudimo išmokos draudimo sutartyje nustatytais atvejais, įgyja kitas teises ir pareigas, nustatytas tiek grupinio draudimo sutartyje, tiek sutartyje su draudėju (jei tokia sudaroma).

Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, Lietuvos bankas laikosi nuomonės, kad grupinio draudimo atvejais, kai draudėjas už vienokia arba kitokia forma gaunamą atlygį siūlo

tretiesiems asmenims tapti apdraustaisiais, vienokia arba kitokia forma mokančiais pinigus už draudimo apsaugą, turėtų būti užtikrinama, kad:

1) apdraustasis gautų įprastai draudėjui prieš sutarties sudarymą ir ją vykdant teikiamą informaciją, t. y. jam *mutatis mutandis* turėtų būti suteikta Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.992 straipsnyje, Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo (toliau – DĮ) 93, 116 ir 158⁴ straipsniuose, Informacijos, kurią draudimo produktų platintojai turi teikti draudėjams, atskleidimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos banko valdybos 2018 m. birželio 12 d. nutarimu Nr. 03-91, nurodyta informacija, pateikiant ją DĮ 93¹ straipsnyje nustatyta tvarka. Teikiamos informacijos apimtis ir turinys parenkami atsižvelgiant į draudiko ir draudėjo sudarytos draudimo sutarties pobūdį, sudėtingumą, objektyvų apdraustojo suinteresuotumą informacija, susijusia su draudimo apsauga, jo teisėmis ir pareigomis;

2) draudimo produktas atitiktų apdraustųjų poreikius ir reikalavimus, t. y. apdraustųjų atžvilgiu *mutatis mutandis* būtų taikomos DĮ 158², 158³, 158⁴ ir 158⁵ straipsnių nuostatos. Apdraustųjų poreikiai ir reikalavimai gali būti nevertinami, jei draudimo apsauga, kaip paketo arba to paties susitarimo dalis, teikiama papildomai su investicine paslauga ar veikla, apibrėžta Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatyme, kredito sutartimi, apibrėžta Lietuvos Respublikos su nekilnojamuoju turtu susijusio kredito įstatyme, arba mokėjimo sąskaita, apibrėžta Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatyme;

3) apdraustasis galėtų pateikti skundą arba kreipimąsi dėl ginčo, kurie draudiko būtų išnagrinėti atitinkamai DĮ 22 straipsnio 6 dalyje ir Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo 47 straipsnio 4 dalyje nustatyta tvarka.

Atsakingas už šių sąlygų užtikrinimą turėtų būti draudikas. Jis šią pareigą gali vykdyti pasitelkdamas kitus asmenis, įskaitant ir draudėjus pagal grupinio draudimo sutartis.
